

DILLUNS, 22 / DESEMBRE / 2008

Uns contes a frec de pell

(Text llegit per Silvestre Vilaplana en la presentació del llibre a Alcoi)

Realment resulta senzill presentar l'autor d'aquesta obra, perquè Xavier Sarrià és una persona molt coneguda i admirada per la seua faceta musical, com a cantant i lletrista de les cançons d'Obrint Pas, un dels grups amb més projecció internacional dels que ha sorgit des del País Valencià. Un conjunt vinculat a més, a tot el que afecta a la difusió del català, amb un fort compromís per la llengua i per la nostra cultura i també amb un fort component social, lligat als conceptes de solidaritat i als valors de justícia i de llibertat. El reconeixement de la seua faceta musical ja sabeu que traspassa fronteres i el grup i el seu cantant han rebut i reben el suport de milers de seguidors allà on van, i han concentrat l'atenció de la crítica i de les televisions d'arreu del món. Bé, de totes les televisions no. Sé que han assolit, per exemple, l'interés de la televisió veneçolana o de la croata, però a Canal nou crec que encara no han actuat. Però això tampoc no ens estranya a ningú dels que estem aquí.

És inevitable aquesta referència musical, per això l'he feta al començament. Perquè aquesta nit no estem aquí per a parlar d'Obrint Pas, sinó per a fer-ho de la primera publicació de Xavier Sarrià. Aquest llibre que es titula molt irònicament *Històries del Paradís*. I malgrat que els que sou seguidors de la seua música hi trobareu en el llibre que presentem aquesta nit ressons de les preocupacions que apareixen a les seues lletres, (fins i tot és inevitable recordar el títol del darrer disc del grup: Benvinguts al Paradís), el conjunt de contes que presentem té tota una altra dimensió i una importància suficient perquè hagem de deixar de costat la part de creació musical de Xavi Sarrià.

Històries del Paradís és un llibre de 22 contes curts de diferent grandària. Des del més petit que a penes arriba a una pàgina al més llarg que arriba a tenir-hi una dotzena de pàgines. I tots marcats per una mateixa temàtica central al voltant de la qual gira tot el llibre: la denúncia de les desigualtats i la injustícia al món, en un Paradís irònic que se'ns ofereix com a model d'un món globalitzat i presumptament feliç. És un llibre que sembla que parteix de la

necessitat d'explicar, i probablement d'explicar-se també l'autor mateix, el món que ens envolta.

Però no us espanteu, no és cap llibre fred de marcada moralina social per a destapar-nos la consciència ara que s'acosta Nadal i les telemaratons, ni té l'aire d'un pamflet propagandístic, al contrari.

Històries del Paradís és un llibre de personatges, farcit d'històries que parlen de sentiments, d'individualitats. És un llibre ric de matisos, en ocasions sarcàstic, profundament lligat a una realitat que massa sovint ens ofereix una parada de monstres que, contínuament, és la mateixa societat la que alimenta amb les seues actituds i els seus valors. Unes criatures execrables generades per una mentalitat social freda i egoista que encara que al llibre són reiteradament dibuixades en llocs llunyans, com Finlàndia o el Japó, podem sentir-les ben pròximes perquè les sabem identificar.

Sovint observem per televisió o llegim als periòdics grans esdeveniments històrics, profunds problemes generalitzats que de tan immensos semblen inexistents. Aquest llibre té l'habilitat de transportar-nos al petit univers de cadascun dels personatges que protagonitzen les narracions i de fer-nos viure en la seua pell, des de la profunditat i des de la grandesa de cada experiència pròpia, aquells grans successos que de tan magnets sembla que en realitat no li passen a ningú.

Històries del Paradís mostra perfectament l'esquema d'aquesta col·lectivitat, un món Globalitzat, en majúscules, especialment quan es parla d'economia, però també, un món que és en minúscules quan es parla dels individus que l'integren. I aquestes minúscules, positives i negatives, són l'objecte temàtic de l'obra de Xavi Sarrià.

I així, des d'un calidoscopi de punts de vista, podem sentir per exemple la tragèdia del poble kurd a través dels ulls d'un nen al conte "Llàgrimes", o l'angoixa dels joves palestins sense sortida en un espai d'enclaustrament i de repressió a una narració que s'anomena "Terror". I fins i tot la fredor sobre els esdeveniments de la guerra d'Irak vistos des de l'òptica sense ànima d'un soldat americà al conte que porta per títol "Orgull".

Sarrià ens ofereix una visió fragmentada del món a través de la mirada dels diferents personatges, com una mena de trencaclosques que ens aporta un paisatge global d'una col·lectivitat egoista i insolidària en què les coses, si no ens afecten personalment a cadascú de nosaltres, hem après a no considerar-les importants.

Però no només l'argumentari de l'obra es nodreix dels gran problemes internacionals. A *Històries del Paradís* trobem aquelles petites cròniques, potser les que es redacten a peu de pàgina en el llibre dels successos, i que amaguen, igual que el que ens ocorre a

nosaltres mateixos, un univers d'emocions i de sensacions. Així a "Fam", trobem l'aventura i les motivacions d'un lladre de poca monta o a "Mosques", un dels contes més punyents i més bestials del llibre (dels meus preferits), l'experiència d'un naixement des de l'òptica d'un nadó.

També el món de l'extrema modernitat es veu reflectit en aquests contes, un món on la tecnologia forma part de la nostra existència i de vegades, fins i tot, la condiciona. Com per exemple al conte "Alliberament" on el món dels videojocs es veu traslladat al paper de manera irònica, o a "Avorriment" i a "Desfici" on apareix el ciber sexe, o per a dir-ho en paraules de l'autor "el sexe sense fricció", un símptoma d'una nova societat gairebé deshumanitzada que no necessita de l'altre per a res. No cal comunicació personal ni per a sentir la satisfacció amorosa. Nous temps i noves pràctiques. Ara es pot estimar des dels Estats Units una jove japonesa a qui mai no has vist ni mai veuràs.

Com podeu escoltar, encara que hi ha motivacions comunes en tot els contes, la temàtica és molt variada i de segur que hi trobareu que tots els temes són de molt d'interès i que us atrapen de seguida.

Però no només és divers l'acostament a la realitat des d'un punt de vista temàtic, també, i això és un altre dels mèrits d'aquest llibre, també és diversa la varietat de fórmules narratives emprades. Hi trobareu la primera persona confessional per exemple en contes com "Silenci" on un pres a Guantánamo ens mostra el seu estat emocional; o trobarem el narrador omniscient a contes com "Esperança", on compartim el recorregut d'una jove amb ganes d'escapar de la grisor vital d'un barri perifèric.

De vegades trobareu un estil segmentat, epigramàtic amb oracions curtes com flaixos de càmera que van configurant la història, com a "Por", el conte que obri el recull, on un adolescent finlandès es veu atrapat en una matança en un institut. Aquesta tècnica fragmentària ens permet sentir l'angoixa del personatge. Altres preneten una història construïda sense cap punt, en un enorme paràgraf que ocupa tot el conte, com a "Calfred", o bastit a semblança d'un conte infantil com a "Oasi". Els punt de vista són sempre distints i triats expressament per produir l'efecte desitjat. Així en ocasions serà un mosquit el nostre punt de focalització, com a "Fragilitat" o potser la mirada gens innocent d'un nen al conte titulat "Il·lusió".

I, com a element constant, en els finals apareix la sorpresa, un element que distorsiona les nostres previsions com a lectors. De vegades, com una llum d'esperança que mostra que fins i tot en les històries més miserables cap una possibilitat de canvi, que sempre queda un espai per a modificar el que presumiblement ens aguarda. En altres ocasions, l'evolució dels personatges és a pitjor i es

demostra que massa sovint les circumstàncies són més poderoses que la voluntat dels individus per eixir endavant.

Però malgrat viure en una societat sense ànima, els ésser humans sentim. I és aquesta recerca dels sentiments en les situacions de vegades més extremes el que segueix el fil argumental d'*Històries del Paradís*. Els relats no són bocins d'un noticiari ni de l'ample inventari de l'angoixa, sinó la mostra que hi ha espurnes d'humanitat rere la fredor, l'evidència que encara bateguen sentiments rere la carcassa impersonal que aquesta societat predica.

Quan comences a llegir aquest llibre et sorprén saber que és la primera obra de Xavi Sarrià. No és normal trobar tan gran varietat de recursos en algú presumiblement poc experimentat. I no és suficient l'experiència d'escriure cançons el que et permet crear un univers literari tan complex i tan ben enllaçat com el d'*Històries del Paradís*. Però supose que, ara després ens ho aclarirà ell en la seua intervenció, no és la primera vegada que escriu. Només és la primera vegada que vol publicar. Ara em farà quedar malament i dirà que no, però el fet cert és que es pot percebre clarament un treball anterior molt intens, amb moltes provatures tècniques i argumentals. El llibre no sembla, en absolut, una opera prima. Fins i tot té l'habilitat de enllaçar algunes històries entre elles, amb un mecanisme d'autoreferència que produeix una sensació de conjunt, d'obra ben lligada.

Sarrià aconsegueix a *Històries del paradís* fer una personalització del mal col·lectiu. Aquesta individualització fa que prenguem consciència del drama, del dolor que, com he dit abans, quan és de molts, sembla que perd transcendència. En fer una extrapolació personal, les històries guanyen en força i podem comprendre-les en tota la seua magnitud. Al cap i a la fi, les grans desgràcies d'aquest paradís artificial en què vivim estan bastides sobre petites tragèdies, les dels individus que les pateixen, les dels petits habitants del Paradís. Els personatges que configuren aquest tapís col·lectiu del recull no són la gent que ix a les revistes o a la televisió. No hi ha glamour, hi ha crua realitat.

Tot i això, us assegure que la lectura del llibre és fàcil, amena, el llibre enganxa dels del primer conte i sorprén. Encara que n'hi ha molts, fins a 22, cap conte no decep. És un llibre fàcil de llegir, però difícil de digerir. Sovint, fins i tot des d'una perspectiva irònica, t'obliga a fer-te preguntes i a enfrontar-te a la pròpia consciència, a la realitat. Potser modèlic d'aquesta visió una mica burleta és el darrer conte, "TV", on l'autor fa un zàpping televisiu punyent sobre allò que se'ns ofereix de model del món a través de la pantalla del televisor.

El canvi de perspectiva que genera l'autor en el text permet al lector

posar-se en la pell de l'altre. I així, angoixar-se amb ell i solidaritzar-s'hi, sofrir l'empatia i gairebé obligar-se a fer alguna cosa. Enfrontar-se a aquest menfotisme social que ens domina, fins i tot en les circumstàncies més oneroses.

Sé segur que ens és fàcil d'entendre i d'extrapolar aquesta situació, potser fins i tot a nosaltres mateixos i al minúscul univers que ens envolta. I és que *Històries del Paradís*, en ocasions, ens apareix com un gran aparador on s'exposa l'angle de la societat del que intentem apartar els ulls. Però aquest llibre està construït de tal manera que no ens deixa girar la mirada. Aquestes petites històries es rebel·len i ens atrapen.

No sóc jo només qui s'ha sentit encantat amb aquest llibre. Les darreres setmanes han estat molts els que s'han acostat a l'obra de Xavi Sarrià i l'han llegida amb plaer. Per posar-vos uns exemples de gent més qualificada i amb més credibilitat que jo, el crític Joan Josep Isern escriu "la vintena de relats breus que ens presenta Sarrià són una de les sorpreses literàries d'aquest any". Albert Dasí diu "*Històries del Paradís* potser que siga una fita, una obra de significació més global, que trenca fins i tot la frontera de la pròpia literatura... (és) Un llibre destinat a convertir-se en referent d'aquest país". I la nostra Isabel-Clara Simó, escrivia a l'Avui amb la passió que la caracteritza "quan ensopegues amb el text de Xavi Sarrià veus un escriptoràs que et serra la gola i et deixa sense alè".

No vull avorrir-vos més, perquè sé que tots preferim escoltar l'autor, però us assegure que hi ha moltíssimes coses en l'obra de Xavi Sarrià que es presten a fer un profund comentari, fonaments que estic convençut que també despertaran la vostra atenció i la vostra consciència quan llegiu l'obra, elements que són capaços de fomentar la conversa o la reflexió profunda, i que, en cap cas, no us deixaran impassibles, perquè aquest és un llibre que no deixa lloc a la indiferència.

No tinc cap dubte que aquesta no serà la darrera obra de Xavi Sarrià que llegirem. No pot ser-ho. Si fins ara coneixíem el cantant, a partir d'aquest llibre també l'haurem de considerar com a escriptor, amb tots els mereixements.

I em fa la sensació que al capdavant el camí literari serà el camí definitiu de Xavi Sarrià. I la veritat és que això em produeix una mena d'inquietud, perquè pot significar també la desaparició, tant de bo que m'equivoque o que siga a molt llarg termini, de la vessant musical de la creació de Xavi. I aquesta possibilitat, per als que som fidels seguidors de la seua música ens preocupa. Per això, des del punt de vista del lector, desitge que escriga més, i molt, i igual de bo. Però des del punt de vista d'amant de la seua música, i sé que molts dels que esteu ací aquesta nit compartireu amb mi aquesta opinió,

desitge que compagine en la mesura del possible les dues activitats. Encara que després de llegir *Històries del Paradís* estic segur que convindreu amb mi que és molt més que probable que el seu futur estiga vinculat, des de ja mateix, al món de les lletres.

I és que, en certa manera, quan llegiu *Històries del Paradís* us ocorrerà que sentireu com si aquests contes els haguésseu escrit vosaltres mateixos perquè les narracions de Xavi Sarrià són capaces de fer-nos experimentar aquesta proximitat, tan a frec de pell com només se sent quan els relats parlen de les coses íntimes, de les preocupacions que ens acompanyen en la nostra manera de ser pròpia, quan entronquen en les essències més profundes de la nostra humanitat.

Quan un text és capaç de superar la simplicitat de ser tinta obscura sobre paper blanc i assoleix el grau d'element de la consciència, quan som capaços d'identificar-nos amb el que vol dir l'autor i, a més, som capaços de comprendre també el pensament i les motivacions del creador de la història, s'aconsegueix el nivell total de comunicació, la plenitud comunicativa. I això, us ho assegure no és gens fàcil.

Quan llegiu *Històries del Paradís* us sentireu, malgrat les penúries que s'hi mostren, estranyament bé. Potser perquè les paraules de Xavi Sarrià aconsegueixen aquella catarsi que ens provoca saber que algú, a més de nosaltres mateixos, creu en la injustícia del món i, a més, té valor per a denunciar-ho i, fins i tot, per a fer-ne literatura. Potser perquè, en el fons, tots desitgem aquesta utopia lligada a les arrels més pregones de l'ésser humà, siga quina siga la seua ideologia, la seua religió, la seua raça, la seua llengua o la seua cultura, una quimera innegociable que és pretendre gaudir d'un Paradís sense abusos ni desigualtats, sense horror ni misèria. Un paradís real i no irònic com el que governa el títol d'aquest llibre. Per això, llegiu-lo, gaudiu-lo, deixeu-vos ocupar per la força d'aquestes històries i sentiu el seu pes sobre la vostra consciència. I, si és possible, revolteu-vos contra tot allò d'arbitrari i d'abusiu que regeix aquest fals paradís en què vivim.

Silvestre Vilaplana és escriptor.
